

Candan YASAN

**Milletlerarası Özel Hukukta
Aynı Cinsiyetten Kişilerin
Birliktelikleri**

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ	VII
İÇİNDEKİLER.....	IX
KISALTMALAR.....	XVII
GİRİŞ.....	1
I. Sunuş	1
II. Çalışmanın Amacı	2
III. Çalışmada Kullanılan Kavram ve Terimlere İlişkin Açıklamalar	3
IV. Çalışmanın Kapsamı ve İnceleme Planı	5

Birinci Bölüm

Maddî Hukuk Sistemlerinde Aynı Cinsiyetten Kişilerin Birliktelikleri

I. Aynı Cinsiyetten Kişilerin Birlikteliklerinin Hukuk Sistemlerinde Düzenlenmesine Yol Açan Başlıca Sebepler.....	7
II. Aynı Cinsiyetten Kişilerin Birlikteliğine İlişkin Maddî Hukuk Sistemlerinde Yer Alan Düzenlemeler.....	16
A. Hayat Ortaklığı.....	16
1. Kavram ve Tanım	16
2. Hüküm ve Sonuçları	18
B. Kayıtlı Hayat Ortaklığı.....	19
1. Kavram ve Tanım	19

2. Kuruluşu	25
3. Hüküm ve Sonuçları	28
a. Eşlerin Kişisel İlişkileri ve Kişisel Durumları Bakımından	29
b. Eşlerin Malî İlişkileri Bakımından	31
c. Velâyet ve Soybağı Bakımından	32
d. Evlât Edinme Hakkı Bakımından.....	37
4. Sona Ermesi	40
a. Sona Erme Sebepleri	40
b. Sona Ermeye Bağlanan Sonuçlar	42
C. Evlilik	44
1. Kavram ve Tanım	44
2. Kuruluşu.....	49
3. Hüküm ve Sonuçları	51
4. Sona Ermesi	56
III. Türk Maddî Hukuku Açısından Aynı Cinsiyetten Kişilerin Birlikteliği	57
A. Genel Olarak	57
B. Türk Maddî Hukuku Açısından Aynı Cinsiyetten Kişilerin Hayat Ortaklığı.....	61
C. Türk Maddî Hukuku Açısından Aynı Cinsiyetten Kişilerin Kayıtlı Hayat Ortaklığı.....	71
D. Türk Maddî Hukuku Açısından Aynı Cinsiyetten Kişilerin Evliliği.....	72

İkinci Bölüm

Milletlerarası Özel Hukukta Aynı Cinsiyetten Kişilerin Birlikteliklerine Uygulanacak Hukuk

I. Aynı Cinsiyetten Kişilerin Birlikteliklerinin Milletlerarası Özel Hukukun Konusu Hâline Gelmesi.....	75
--	----

II. Yabancı Hukuk Sistemlerindeki Aynı Cinsiyetten Kişilerin Birlikteliklerine İlişkin Kanunlar İhtilâfı Kuralları.....	78
A. Aynı Cinsiyetten Kişilerin Birlikteliklerine Özgü Yeni Kanunlar İhtilâfı Kurallarınının Kabulüne Yol Açan Başlıca Sebepler	78
B. Konuya İlişkin Yabancı Hukuklardaki Kanunlar İhtilâfı Kuralları	80
1. İsviçre Hukuku	80
a. Aynı Cinsiyetten Kişilerin Kayıtlı Hayat Ortaklığına İlişkin Kanunlar İhtilâfı Kuralları.....	80
b. Aynı Cinsiyetten Kişilerin Evliliğine İlişkin Kanunlar İhtilâfı Kuralları.....	86
2. Belçika Hukuku	87
a. Aynı Cinsiyetten Kişilerin Kayıtlı Hayat Ortaklığına İlişkin Kanunlar İhtilâfı Kuralları.....	87
b. Aynı Cinsiyetten Kişilerin Evliliğine İlişkin Kanunlar İhtilâfı Kuralları.....	89
3. Alman Hukuku	92
a. Aynı Cinsiyetten Kişilerin Kayıtlı Hayat Ortaklığına İlişkin Kanunlar İhtilâfı Kuralları.....	92
b. Aynı Cinsiyetten Kişilerin Evliliği Hakkında Alman Milletlerarası Özel Hukukunda Önerilen Çözümler.....	97
III. Türk Milletlerarası Özel Hukukunda Aynı Cinsiyetten Kişilerin Birlikteliklerine Uygulanacak Hukuk	98
A. Genel Olarak	98
B. Türk Milletlerarası Özel Hukukunda Aynı Cinsiyetten Kişilerin Birlikteliklerine Uygulanacak Hukukun Tespiti	102
1. Vasıflandırma.....	102
a. Milletlerarası Özel Hukukta Vasıflandırma	102
b. Türk Milletlerarası Özel Hukukunda Aynı Cinsiyetten Kişilerin Birlikteliklerinde Vasıflandırma ve Çözüm Yolları.....	108

aa. Aynı Cinsiyetten Kişilerin Birlikteliklerinde Vasıflandırma Problemi.....	108
bb. Aynı Cinsiyetten Kişilerin Birlikteliklerinde Vasıflandırmaya Uygulanacak Hukuk.....	110
c. Şahsî Statüye İlişkin Bir Konu Olarak Aynı Cinsiyetten Kişilerin Birliktelikleri Hakkında Uygulanacak Kanunlar İhtilâfı Kurallarının Tespiti.....	114
2. Atıf	121
3. Önmesele.....	123
4. MÖHUK'ta Düzenlenen Evliliğe İlişkin Kanunlar İhtilâfı Kurallarının Kıyas Yoluyla Uygulanacağı Uyuşmazlıklar.....	125
a. Aynı Cinsiyetten Kişilerin Kayıtlı Hayat Ortaklığı ve Evliliğinin Kuruluşuna Uygulanacak Hukuk	125
aa. Aynı Cinsiyetten Kişilerin Kayıtlı Hayat Ortaklığı ve Evliliğinin Maddî Şartları.....	125
bb. Aynı Cinsiyetten Kişilerin Kayıtlı Hayat Ortaklığı ve Evliliğinin Şekli Şartları.....	130
aaa. Yabancı Bir Ülkede Kurulan Aynı Cinsiyetten Kişiler Arasındaki Kayıtlı Hayat Ortaklığı ve Evliliğin Şekline Uygulanacak Hukuk	131
bbb. Türkiye'de Kurulmak İstenen Aynı Cinsiyetten Kişiler Arasındaki Kayıtlı Hayat Ortaklığı ve Evliliğin Şekline Uygulanacak Hukuk	133
b. Aynı Cinsiyetten Kişilerin Kayıtlı Hayat Ortaklığı ve Evliliğinin Genel Hükümlerine Uygulanacak Hukuk	136
aa. Genel Olarak	136
bb. Aynı Cinsiyetten Kişilerin Kayıtlı Hayat Ortaklığı ve Evliliğin Korunmasına Yönelik Tedbir Talepleri ..	137
c. Aynı Cinsiyetten Kişilerin Kayıtlı Hayat Ortaklığı ve Evliliğinde Eşler Arasındaki Mal Rejimine Uygulanacak Hukuk.....	138
d. Aynı Cinsiyetten Kişilerin Kayıtlı Hayat Ortaklığı ve Evliliğinin Sona Ermesine Uygulanacak Hukuk.....	140

5. MÖHUK'ta Düzenlenen Evliliğe İlişkin Kanunlar İhtilâfı Kurallarının Kıyas Yoluyla Uygulanması Dışında Kalan Uyuşmazlıklar.....	144
a. Aynı Cinsiyetten Kişilerin Birlikteliklerinden Kaynaklanan Soybağı ve Velâyete İlişkin Uyuşmazlıklarda Uygulanacak Hukuk.....	144
b. Aynı Cinsiyetten Kişilerin Birlikteliklerinden Kaynaklanan Evlât Edinmeye İlişkin Uyuşmazlıklarda Uygulanacak Hukuk.....	148
c. Aynı Cinsiyetten Kişilerin Birlikteliklerinden Kaynaklanan Nafakaya İlişkin Uyuşmazlıklarda Uygulanacak Hukuk.....	151
d. Aynı Cinsiyetten Kişilerin Birlikteliklerinden Kaynaklanan Mirasa İlişkin Uyuşmazlıklarda Uygulanacak Hukuk.....	152
6. Türkiye'nin Taraf Olduğu Milletlerarası Sözleşmelerin Aynı Cinsiyetten Kişilerin Birlikteliklerinden Doğan Uyuşmazlıklar Hakkında Uygulanması Sorunu	153
a. Sorunun Ortaya Konulması.....	153
b. Türk Hukuku Açısından Soruna İlişkin Çözüm Önerileri	156
C. Aynı Cinsiyetten Kişilerin Birlikteliklerinden Kaynaklanan Uyuşmazlıklarda Uygulanan Yabancı Hukuka Türk Kamu Düzeninin Müdahalesi	162
1. Milletlerarası Özel Hukukta Kamu Düzeninin Müdahalesi.....	162
a. Milletlerarası Özel Hukukta Kamu Düzeni Kavramı ve Kapsamı	162
b. Milletlerarası Özel Hukukta Kamu Düzeninin Özellikleri ve Etkisi	166
2. Aynı Cinsiyetten Kişilerin Birlikteliklerinden Doğan Uyuşmazlıklarda Yetkili Yabancı Hukukun Türk Kamu Düzenine Aykırılığı Sorunu	170

a.	Kamu Düzeninin Önemli Müdahale Alanlarından Biri Olarak Aynı Cinsiyetten Kişilerin Birliktelikleri ...	170
b.	Konu Açısından Türk Kamu Düzeninin Müdahalesinin Özellikleri ve Sınırlarının Tespiti	173
c.	Türk Kamu Düzeninin Müdahalesinin Sonuçları	180
D.	Yetkili Hukukun Uygulanmasını Engelleyen Diğer Hâller	188
1.	Kanuna Karşı Hile	188
a.	Milletlerarası Özel Hukukta Kanuna Karşı Hile Kavramı ve Sonuçları	188
b.	Aynı Cinsiyetten Kişilerin Birliktelikleri Bakımından Kanuna Karşı Hile ve Sonuçları	189
2.	Doğrudan Uygulanan Kurallar.....	193
a.	Doğrudan Uygulanan Kuralların Amacı, Niteliği ve Özellikleri	193
b.	Aynı Cinsiyetten Kişilerin Birlikteliklerine İlişkin Konularda Türk Hukukunun Doğrudan Uygulanan Kuralları.....	195

Üçüncü Bölüm

Milletlerarası Usul Hukukunda Aynı Cinsiyetten Kişilerin Birliktelikleri

I.	Aynı Cinsiyetten Kişilerin Birlikteliklerinden Doğan Uyuşmazlıklarda Türk Mahkemelerinin Milletlerarası Yetkisi.....	199
A.	Türk Mahkemelerinin Milletlerarası Yetkisi.....	199
1.	Milletlerarası Yetki Kavramı	199
2.	Türk Mahkemelerinin Milletlerarası Yetkisinin Tesisi.....	201
B.	Aynı Cinsiyetten Kişilerin Birlikteliklerinden Doğan Uyuşmazlıklarda Türk Mahkemelerinin Milletlerarası Yetkisinin Tespiti	202
1.	Vasıflandırma.....	202

2. Aynı Cinsiyetten Kişilerin Birlikteliklerinden Doğan Uyuşmazlıklarda Türk Mahkemelerinin Milletlerarası Yetkisini Tesis Edecek Kurallar	205
a. Genel Yetki Kuralı.....	205
b. Özel Yetki Kuralları.....	207
c. MÖHUK'ta Düzenlenen Tamamlayıcı Yetki Kuralları.....	209
aa. MÖHUK m. 41	209
bb. MÖHUK m. 42.....	212
cc. MÖHUK m. 43.....	212
d. Münhasır Yetki.....	213
II. Aynı Cinsiyetten Kişilerin Birlikteliklerine İlişkin Yabancı Mahkeme Kararlarının Türkiye’de Tanınması ve Tenfizi	215
A. Genel Olarak	215
B. MÖHUK Kapsamında Aynı Cinsiyetten Kişilerin Birlikteliklerine İlişkin Yabancı Mahkeme Kararlarının Tanınması ve Tenfizi.....	218
1. Tanıma ve Tenfizin Genel Şartları.....	218
2. Tanıma ve Tenfizin Özel Şartları	221
C. Aynı Cinsiyetten Kişilerin Birlikteliklerine İlişkin Yabancı Mahkeme Kararlarının Tanınması ve Tenfizinde Kamu Düzenine Aykırılık	225
1. Tanınma ve Tenfizde Kamu Düzenine Aykırılık Kavramı	225
2. Aynı Cinsiyetten Kişilerin Birlikteliklerine İlişkin Yabancı Mahkeme Kararlarının Tanınması ve Tenfizinde Kamu Düzenine Aykırılığın Değerlendirilmesi ve Sonuçları.....	231

Dördüncü Bölüm

Aynı Cinsiyetten Kişilerin Birlikteliğine İlişkin Milletlerarası Sözleşmeler Hukuku Alanındaki Gelişmeler

I. Genel Olarak.....	239
----------------------	-----

II. Kayıtlı Hayat Ortaklıklarının Tanınması Hakkında Sözleşme	244
A. Sözleşme'nin Sistemi	244
1. Sözleşme'nin Amacı ve Kapsamı	244
2. Sözleşme Uyarınca Kayıtlı Hayat Ortaklığı Kavramı	246
3. Sözleşme Kapsamında Kayıtlı Hayat Ortaklığının Âkit Devletlerce Tanınacak Sonuçları	247
4. Tanımaya Bağlanan Sonuçlar	253
5. Sözleşme Uyarınca Kayıtlı Hayat Ortaklığının Birden Çok Ülkede Tescilinin Sonuçları	256
6. Sözleşme Kapsamında Düzenlenecek Belgeler	259
7. Sözleşme Kapsamında Devletlere Tanınan Çekinice Hakkı	260
B. Sözleşme'nin Değerlendirilmesi	261
1. Genel Olarak	261
2. Sözleşme ve Türk Hukuku	263
SONUÇ	267
KAYNAKÇA	275